Simiosis.doc

Σπάσε τη σιωπή

Στο βαγόνι της αμαξοστοιχίας-θεάτρου «Το Τρένο στο Ρουφ» η Τατιάνα Λύγαρη παρουσιάζει το έργο του Στίβεν Πολιακόφ «Σπάσε τη σιωπή». Το ερώτημα που θέτει η παράσταση έχει να κάνει με το κατά πόσο η ιδιαιτερότητα του χώρου είναι θεμιτό να καθορίζει το έργο που επιλέγεται.

Η Τατιάνα Λύγαρη θα διάλεγε το «Σπάσε τη σιωπή» (Breaking the silence, 1984) αν η θεατρική της στέγη δεν ήταν ένα θεατρικό βαγόνι; Το έργο του Πολιακόφ μοιάζει να μην έχει πυρήνα, σα να προέκυψε επειδή όλοι πρέπει να κάνουν μια δουλειά και δουλειά του συγγραφέα είναι να γράφει. Ο άνθρωπος ως θύμα της Ιστορίας υπήρξε θέμα πολλών σημαντικών θεατρικών έργων. Άλλο ένα, μάλιστα με ιστορικό υπόβαθρο την Ρωσική Επανάσταση, ένα κεφάλαιο συγκλονιστικό στην ιστορία της ανθρωπότητας, δεν έχει νόημα να γραφεί αν ο συγγραφέας δεν διαχειριστεί το θέμα του αρκούντως προκλητικά για τους θεατές -δηλαδή δημιουργικά για τη σκέψη τους. Η απλοϊκή αντιμετώπιση του θέματος, η άμβλυνση των τρομακτικών συγκρούσεων που προκάλεσε η επανάσταση και ο εμφύλιος που ακολούθησε, μέσα από τις σχηματικές αντιπαραθέσεις των προσώπων, η προφανής επιθυμία του συγγραφέα να δικαιολογήσει συμπεριφορές ώστε εκ των υστέρων οι ιστορικές ευθύνες να μοιραστούν σε ίσα μερίδια, καθιστούν γρήγορα την σκηνική δράση μάλλον αδιάφορη.
Προφανώς το έργο επελέγη για να ταιριάζει με το χώρο –επειδή εξελίσσεται μέσα σε βαγόνι τρένου. Μ’ άλλα λόγια ένας δευτερεύων παράγων φτάνει να καθορίζει επί της ουσίας το θεατρικό γεγονός. Το αστείο είναι ότι ακριβώς η ιδιαιτερότητα του χώρου αποκάλυψε τις αδυναμίες του έργου και ώθησε τη σκηνοθεσία σε λύσεις που τις τόνισαν. Η σχέση θεατών-«σκηνής» στο θέατρο στο τρένο στο Ρουφ είναι ανάλογη της σκέσης τηλεθεατή-συσκευής τηλεόρασης. Η συνάφεια κοινού-ηθοποιών δυσκολεύει τους ηθοποιούς να υποδυθούν κάτι που αγνοούν πώς να προσεγγίσουν. Οι υποκριτικές αδυναμίες που σ’ έναν άλλο θεατρικό χώρο ίσως να περνούσαν απαρατήρητες στη ροή της δράσης, εδώ κατέλυαν τη συνθήκη.
Στο πλαίσιο αυτό τον Άρτο Απαρτιάν έσωσε η στερεή τεχνική του, την Θωμαϊδα Ανδρούτσου η καθαρότητα και η αμεσότητα του υποκριτικού της ταλέντου και τον νεαρό Φοίβο Ριμένα ο ίδιος ο ρόλος του. Από την άλλη η παρουσία της Τατιάνας Λύγαρη ήταν μάλλον διακοσμητική, ενώ ο Κώστας Φλωκατούλας, ο Σπύρος Περδίου και ο Θανάσης Βλαβιανού δεν απέφυγαν σχηματικές ερμηνείες.
Το σκηνικό και τα καλόγουστα κοστούμια είναι της Ντόρας Λελούδα, τη θαυμάσια μουσική έγραψε ο Μηνάς Αλεξιάδης και τους στίχους των τραγουδιών η Αφροδίτη Μάνου.

Σημειώσεις σε φύλλα που πέφτουν

Το «Σημειώσεις σε φύλλα που πέφτουν» του πακιστανικής καταγωγής Βρετανού συγγραφέα Άγιαμπ Χαν Ντιν, που παρουσιάζεται στο Απλό Θέατρο, μπορεί να

λειτουργήσει σαν ερμηνευτικό δοκίμιο, όπου ο ρεαλισμός συναντά την αφαίρεση, την άρση των λογικών δομών, με ισορροπημένες δόσεις καθαρού συναισθήματος. Επί σκηνής παρακολουθούμε τη μάνα, που πάσχει από τη νόσο Αλτσχάιμερ, και το γιο της. Ο άνδρας απευθύνεται στη γυναίκα αλλά δεδομένης της αδυναμίας επικοινωνίας που προκαλεί η ασθένειά της, είναι σα να μονολογεί. Ωστόσο η γυναίκα είναι παρούσα, θα μπορούσε να καταλαβαίνει, κι αυτό φορτίζει το άνδρα με πλήθος διαφορετικών συναισθημάτων. Την ίδια στιγμή, παρακολουθώντας τη μάνα του στην ιδιότυπη απουσία της, παρακολουθεί και ο ίδιος το τότε και το τώρα του.
Επί σκηνής, ανάμεσα στα δύο πρόσωπα, αναπαράγεται η σχέση ηθοποιού-θεατή: ο ένας χειρίζεται τον λόγο, ο άλλος παρακολουθεί. Στο πλαίσιο αυτό, αν και δεν μπορώ να προκρίνω ενδεδειγμένο τρόπο ερμηνείας του ρόλου του γιου, θα προτιμούσα τον Γιάννο Περλέγκα πιο χαμηλόφωνο και εσωτερικό. Για τον ρόλο της μάνας, που στο πρώτο μέρος λέει μόνο τρεις λεξεις, και στο δεύτερο προσπαθεί να εκφράσει απομεινάρια σκέψης με σπαράγματα λόγου, χρησιμοποιώντας λέξεις που αγνοούν την επίσημη γραμματική (από τις πλέον συν-κινητικές στιγμές του έργου), οι ερμηνευτικές απορίες ενισχύονται. Πώς παίζεται αυτός ο ρόλος; Η Σοφία Σεϊρλή δίνει μια έξοχη ερμηνεία, που σε καθηλώνει με την αλήθεια της -δηλαδή με τη ουσιαστική εμπλοκή της ηθοποιού στο ζωντανό, ανοιχτό ζήτημα που θέτει το έργο σε υποκριτικό αλλά και σε ανθρώπινο επίπεδο.
Η σκηνοθετική ευαισθησία και ευθυκρισία της Έφης Θεοδώρου επιβεβαιώνεται με κάθε νέα παράστασή της. Θαυμάσια η μουσική του Νίκου Πλάτανου, η οποία, και σε συνδυασμό με το βίντεο των σκόρπιων εικόνων της ζωής των προσώπων, εισάγει ιδανικά στη σκηνική πράξη, παρασύροντάς μας γλυκά στη πιο βαθιά θλίψη της ύπαρξης.